

KINNITATUD

Oru Lasteaed „Mesimumm“

direktori 31.08.2026

käskkirjaga nr 4-8/6

ORU LASTEAED „MESIMUMM“

ÕPPEKAVA

ORU 2026

SISUKORD

1.	LASTEAIA ÜLDISELOOMUSTUS	4
1.1	Üldsätted	4
1.2	Lasteaia eripära	5
1.3	Traditsioonilised üritused lasteaias	6
2.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED 7	
2.1	Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid.....	7
2.2	Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted	7
2.3	Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted	8
2.4	Õppekava eesmärkide täitmist toetavad tegevused	8
2.5	Projektõpe.....	9
3.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	10
3.1	Rühma tegevuse korraldamiseks täidetavad dokumendid	12
4.	LAPSE ARENGU HINDAMINE.....	13
4.1	Lapse arengu hindamise etapid lasteaias.....	13
4.2	Lapse arengu hindamise dokumenteerimine.....	14
4.3	Arenguestluste läbi viimise põhimõtted ja korraldus.....	14
5.	LAPSE ARENGU TOETAMINE	15
5.1	Toe vajaduse hindamise etapid lasteaias:	15
5.2	Lasteaia rakendatavad toe liigid	16
5.3	Kohaliku omavalitsuse tugiteenuste korraldus	16
6.	KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA.....	17
6.1	Lapsevanematega koostöö tegemise vormid.....	17
6.2	Infovahetus	18
6.3	Hoolekogu töö korraldus.....	18
7.	ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	19
	LISA 1.....	20

ÜLDOSKUSTE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED	20
MÄNGUOSKUSED	20
TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	21
SOTSIAALSED OSKUSED	22
ENESEREGULATSIOONI OSKUSED	23
KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED ...	24
MINA JA KESKKOND	24
KEEL JA KÕNE	25
MATEMAATIKA	26
KUNST	27
MUUSIKA	28
LISA 2	29

1. LASTEAIA ÜLDISELOOMUSTUS

1.1 Üldsätted

Oru Lasteaed „Mesimumm“ õppekava on õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ning läbiviimise alusdokument. Lasteaia õppekava on vastavuses alushariduse riikliku õppekavaga.

Lasteaia õppekavas esitatakse:

- 1) lasteaia eripära ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid;
- 2) õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldus ja põhimõtted;
- 3) õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted;
- 4) kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused;
- 5) lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks;
- 6) vanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus;
- 7) õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

Õppekava loomisel on arvesse võetud lasteasutuse töötajate ettepanekuid ning lähtuvalt alusharidusseadusest kuulatud ära hoolekogu arvamus. Lasteaia õppekava on avalikustatud lasteaia veebilehel www.orula.ee.

Aadress: Lasteaia tee 4, Oru küla, 75103, Kose vald

Telefon: 6079124

E-post: info@orula.ee

Reg. nr: 75011607

1.2 Lasteaia eripära

Oru Lasteaed „Mesimumm“ on alates 1984. aastast tegutsev 6-rühmaline munitsipaallasteaed.

Vastavalt vajadusele ja võimalustele moodustatakse 1,5-3-aastastele lastele lastehoiurühmad, 3-7-aastastele lastele aiarühmad või 1,5-7-aastastele lastele liitrühmad.

Lasteaias väärtustatakse tervislikke eluviise, häid suhteid, looduslähedust ja eesti rahvapärimust ning traditsioonide hoidmist. Lasteaeda ümbritseva looduskeskkonna võimalusi kasutatakse õppe- ja kasvatustegevuste osana. Lasteaed asub looduskauis kohas Tuhala karstiaia, unikaalse Tuhala Nõiakaevu, Ohvriallika ning Oru mõisa ja iidse mõisapargi vahetus läheduses, mis võimaldab lastel tutvuda nii rahvapärimuse kui looduslike objektidega nende loomulikus keskkonnas. Liikumiseks ja sportimiseks kasutatakse kohalikke kergliiklusteid, Oru Põhikooli staadionit ja võimalat, lasteaia seiklusrada ja suurt kelgumäge.

Lasteaial on hea koostöö kohalike ettevõtetega, mis võimaldab läbi viia õppekäike näiteks autoremonditöökotta, raamatukogusse või rahaga ümber käimist harjutada kohalikus poes.

Vanemal rühmal on võimalik saada ujumise algõpetust Kose Spordimaja ujulas. Lisaks on igal rühmal üks kord õppeaasta jooksul võimalus käia enda valitud väljasõidul lasteaia poolt tellitud bussiga.

Alates 1998. aastast viiakse lasteaia süvendatult läbi tervise- ja alates 2012. aastast ka esmaabiõpetuse tegevusi kolmele vanemale rühmale. Lasteaias tegutseb tervisemeeskond, kes teeb ettepanekuid teemakohaste tegevuste ja/või sündmuste korraldamiseks lasteaia (nt tervisenädal, salatipäevad, sportlikud üritused).

Lasteaias väärtustatakse igapäevast õues viibimist ning lähtutakse põhimõttest, et õues saab tegutseda iga ilmaga. Lastele võimaldatakse iga päev vähemalt kaks tundi õues viibida ning õues toimub ka laste hommikune vastuvõtt ja õhtune koju saatmine valverühmas.

Lasteaias on kasutusel Kiusamisest vabaks! programm, mida rakendatakse rühmades vastavalt vajadusele. Programmi rakendamise vajadust hindab rühmaõpetaja koostöös lapsevanematega.

Lasteaia missioon

Oru Lasteaed „Mesimumm“ loob koostöös lapsevanematega keskkonna, mis toetab lapse iseseisvust, vastutustunnet ja algatusvõimet läbi mängude, kogemuste ning avastamisrõõmu.

Lasteaia visioon

Oru Lasteaia „Mesimumm“ kaasaegses ja turvalises arengukeskkonnas tunnevad rõõmu koos tegutsemisest õnnelikud lapsed, rahulolevad lapsevanemad ja motiveeritud personal.

Lasteaia põhiväärtused

KOOSTÖÖ – kõikide osapoolte vahel hästi toimiv koostöö, mis põhineb vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel;

HOOLIVUS – oskus märgata, hoolivus iseenda ja teiste suhtes, kõikide suhtes heasoovlik, üksteist arvestav ja austav käitumine;

AVATUS – oleme arenemisvõimelised, professionaalsed ning avatud uuendustele;

SÕBRALIKKUS – positiivne suhtumine ja suhtlemine täiskasvanute ja lastega, loodud on lapsesõbralik keskkond;

AUSUS – sõnade, mõtete ja tegude ühtsus.

1.3 Traditsioonilised üritused lasteaias

- Vanavanemate päev
- Mardipäev
- Kadripäev
- Isadepäev
- Jõulupeod
- Lõkkehommik
kolmekuningapäeval
- Vastlapäev
- Sõbrapäev

- Emakeelepäev
- Emadepäev
- Männiaru piknik õppeaasta lõpus
- Ranitsapidu koolieelikute rühmale
- Lõpurühma väljasõit
- Hoolekogu korraldatav
heategevuslik laat kevadel
- Üks aasta koolilaps – lasteaia
lõpetanud lapsed külastavad laste

2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Lähtuvalt alushariduse riiklikust õppekavast on õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

Lasteaia õppekava on aluseks õppekasvatustegevuste planeerimisel ja korraldamisel ning lapse arengu igakülgsel toetamisel.

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel lähtutakse lapse huvidest, loomulikust uudishimust ja arengust. Laps on õppe- ja kasvatusprotsessis aktiivne osaleja, kellel on võimalus esitada küsimusi, otsida vastuseid, väljendada oma loovust ning tegutseda iseseisvalt arengut toetavas ja turvalises keskkonnas.

Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimisel:

- 1) selgitatakse välja lapse arengutase, millest lähtutakse tegevuste eesmärkide seadmisel ning tegevuste planeerimisel;
- 2) tagatakse igale lapsele eduelamus;
- 3) toetatakse lapse loovust, huvi ja omaalgatust;
- 4) luuakse turvaline, hooliv, kiusamisvaba ja koostöine õhkkond;
- 5) väärtustatakse demokraatlikke suhteid ning lugupidamist enda ja teiste suhtes;
- 6) lõimitakse erinevaid valdkondi ja tegevusi, võimaldades vabamängu, katsetamist, liikumist, muusikat ja teisi aktiivset õppimist ning loovust toetavaid meetodeid nii individuaalsetes tegevustes kui ka grupis;
- 7) väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone ning arvestatakse teiste kultuuride eripäraga;

- 8) toetatakse mitmekeelsest perest pärit lapse keelelist arengut mitme keele kasutajana ning märgatakse ja toetatakse last erinevates keelekasutusolukordades;
- 9) kasutatakse digitehnoloogia võimalusi õppe- ja kasvatustegevuse rikastamiseks.

2.3 Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus, milles laps areneb ja õpib.

Lasteaias on lastele loodud keskkond, kus laps saab tunda ennast turvaliselt, ise tegutseda ja avastada. Lapsi julgustatakse küsima küsimusi ning leidma vastuseid. Lapsi toetatakse ise hakkama saamisel.

Vaimse ja sotsiaalse keskkonna loomisel lähtutakse lasteaias kokku lepitud väärtustest ning austava ja väärika suhtlemise põhimõtetest. Vaimse ja sotsiaalse keskkonna kujundamisel on kõik lasteaias töötavad täiskasvanud lastele eeskujuks.

Füüsilise keskkond kujundatakse vastavalt laste vanusele, arengutasemel ja vajadustele. Rühmades on mänguasjad, töövahendid jm lapsele kättesaadavad. Lapsel on võimalus ise tõsta endale toitu, riietuda ning oma ümbruses liikuda iseseisvalt ning osaleda koos täiskasvanuga rühma korrastamisel. Lasteaias kehtib põhimõte: kõike, mida laps suudab ise teha, lubatakse tal ise teha.

Lasteaia keskkonda rikastavad robotikavahendid ja digiseadmed. **Digikeskkonna** loomise eesmärk on panna alus lapse turvalisele ja teadlikule digitehnoloogia kasutamisele ning toetada lapse loovat ja eesmärgistatud digiseadmete kasutamise oskust. Digivahendeid kasutatakse rühmades eesmärgipäraselt, arvestades laste vajadusi ja huvisid ning hoides tasakaalu digivahendite kasutamise ja vahetu õppimise ning tegutsemise vahel.

2.4 Õppekava eesmärkide täitmist toetavad tegevused

Õppekava eesmärkide täitmist toetavad erinevad õppemetoodikad, tegevused ja sündmused, mis lähtuvad lapse vajadustest, huvidest ja arengutasemest ning pakuvad võimalusi aktiivseks, loovaks ja mänguliseks õppimiseks.

Tegevused ja meetodid, mis toetavad õppekava eesmärkide täitmist lasteaias:

- õppekasvatustegevuste läbi viimisel on õppevaldkonnad lõimitud üheks tervikuks;
- kasutatavad õppemetoodikad toetavad lapse iseseisvust, avastamisrõõmu ja loovust (õuesõpe, projektõpe, töö väikestes gruppides, avastusõpe);
- lapse mängu väärtustamine, õppimine läbi mängu (Mesimummi mängupäevad);
- laste arvamuse ja ettepanekutega arvestamine lasteaias igapäevaelus (Mesimummi mudilaskogu);
- looduse ja kodukoha väärtustamine (õuesõpe, välispordiüritused, õppekäigud ja (jalgratta)matkad).

2.5 Projektõpe

Meie lasteaias on projektõppe rakendamine üks õppe- ja kasvatustegevuse arendamise olulisi suundi. Projektõppe kasutamist järk-järgult suurendatakse ning õpetajatele luuakse võimalusi selle lähenemise tundmaõppimiseks, katsetamiseks ja oma igapäevatoos rakendamiseks. Lasteaias lähtume põhimõttest, et projektõpe on üks võimalikest õppimise ja õpetamise viisidest, mida kasutatakse paindlikult ja vastavalt laste huvidele, vajadustele ning rühma võimalustele.

Projektõpe on alushariduses praegu kasutusel kui kõige rohkem uurimuslikku, mängulist ja lapse huvidest lähtuvat õppimist toetav lähenemine. Projektõpe võimaldab kõige tulemuslikumalt toetada laste loovust, kriitilist mõtlemist, enesejuhtimise ja koostööoskusi. Projektõppe sisuks on laste huvidest lähtuvalt valitud teemad, mille uurimises lapsed aktiivselt osalevad. Õppimine toimub läbi kogemuste, arutelu, refleksiooni ja sotsiaalse suhtluse. Täiskasvanu roll on olla sellel teekonnal suunaja, keskkonna looja ja toetaja pidades silmas laste arengu ja õppekava eesmärke.

Projekt algab kavandamisega, mille käigus kaardistatakse laste huvid ja hetketeadmised mingi teema kohta ning püstitatakse küsimusi.

Teises etapis toimub teema põhjalik uurimine ja projekti arendamine. Õpetaja organiseerib tegevusi, mis aitavad lastel iseseisvalt või väiksemates gruppides aktiivselt ühise projekti nimel tegutseda. Tegevused lähtuvad esimeses etapis kogutud laste küsimustest (või märgatud initsiatiivist).

Kolmas etapp on projekti lõpetamine. Sellest annab märku laste huvi vaibumine käsitletava teema vastu. Selles etapis tehakse koos lastega arutelu käigus kokkuvõtte projektist, vaadatakse üle kogutud materjalid ja teadmised ning mõtestatakse, millised uued teadmised ja kogemused projekti käigus tekkisid. Projekti lõppedes jagatakse saadud teadmisi ja kogemusi ka teistega nt esitluste, näituste vm vahendusel.

Projekti pedagoogiline dokumenteerimine toob välja, kuidas lapsed on:

- teinud otsuseid, avaldanud arvamust,
- selgitanud oma ideid ja mõtteid,
- esitanud ettepanekuid ja küsimusi,
- teinud oletusi ja kontrollinud nende paikapidavust,
- teinud erinevaid märkmeid ja kogunud andmeid,
- küsitlenud eksperte,
- õppimises üksteist julgustanud ja eriarvamusi aktsepteerinud.

Peamised dokumenteerimise vormid on laste tööd (joonistused, meisterdused, kirjutised); laste jutustused ja ütlused; õpetaja märkmed ja vaatluslehed; fotod, videod ja helisalvestised; projekti näitused ja stendid.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Õppe- ja kasvatustegevuste korraldamise aluseks on alushariduse riiklik õppekava, lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded, lasteaia arengukava, lasteaia õppeaasta tegevuskava ja lasteaia kodukord, mis on avalikustatud Riigi Teatajas või lasteaia kodulehel (www.orula.ee).

Õppeaasta lasteaias algab 1. septembril ja kestab 31. augustini. Aktiivne õppe- ja kasvatustegevuste periood on 15. september – 15. mai, v.a koolivaheajad. Ülejäänud aeg on ette nähtud laste kohanemiseks, õpitu kinnistamiseks mängudes ja lapse valitud tegevustes, õppeaasta tegevuste ja ürituste planeerimiseks ning õppe- ja kasvatustegevuste, laste arengu ja meeskonnatöö hindamiseks, analüüsimiseks ja kokkuvõtete tegemiseks.

Septembri alguses toimuvad laste vaatlused, huvide kaardistamine ja õppeaasta töö planeerimine.

Lasteaed on avatud 7.00 – 18.00. Hommikul 7.00-7.30 ja õhtul 17.30-18.00 on avatud valverühm. Valverühmas viibivad lapsed õues, erakorraliste ilmastikutingimuste korral Tarukese rühma terrassil või rühmas. Õppe- ja kasvatustegevused toimuvad vastavalt lasteaia päevakavale.

Kellaaeg	Tegevus
7.00-7.30	Valverühm õues, laste vastu võtmine (Taruke)
7.30-8.45	Laste vastu võtmine oma rühmades, vaba tegevus, mäng toas või õues
8.45-9.15	Hommikusöök
9.15-12.30	Mängud, planeeritud õppe- ja kasvatustegevused toas ja õues
1,5-3a	
12.00-12.30 (1,5-3a)	Lõunasöök
12.30-13.00 (1,5-3a)	Ettevalmistused puhkeajaks, jutu kuulamine
13.00-15.00 (1,5-3a)	Puhkeaeg
4-7a	
12.30-13.00 (4-7a)	Lõunasöök
13:00-13.30 (4-7a)	Ettevalmistused puhkeajaks, jutu kuulamine
13.30-14.30 (4-7a)	Puhkeaeg
14.30/15.00-15.30	Vaba tegevus, mäng toas või õues
15.30-16.00	Õhtuoode
16.00-17.30	Mängud, individuaalsed tegevused lastega toas või õues
17.30-18.00	Valverühm õues, laste kojumine (Taruke)
18.00	Lasteaed suletakse

* Päevakavas võib esineda muudatusi sõltuvalt rühma liigist, lasteaia toimuvatest sündmustest ja lapse individuaalsetest vajadustest.

3.1 Rühma tegevuse korraldamiseks täidetavad dokumendid

Rühma tegevuse korraldamiseks on lasteaia kasutusel dokumendid, mille täitmisel osalevad rühmaõpetajad, muusika-, liikumis- ja terviseõpetuse õpetajad ning vajadusel lasteaia HEV-koordinaator ja tugispetsialistid.

Rühmade töö korraldamiseks kasutatavad dokumendid täidetakse ja on nähtavad lasteaegade infosüsteemis Eliis:

- rühma aastaplaan;
- projektiplaan;
- kuuplaan;
- rühmapäevik;
- rühma õppeaasta kokkuvõte;
- perevestluse protokoll;
- arenguestluse protokoll;
- lapse individuaalse arengu jälgimise kaart (IAJK);
- koolivalmiduskaart.

Õppe- ja kasvatustöö läbi viimise ja tulemuste kohta tehakse igapäevaselt sissekanded rühmapäevikusse infosüsteemis Eliis (www.eliis.eu).

Päeviku täitmisel märgitakse ära:

- õppe- ja kasvatustegevused ja lühidalt tegevuste eesmärgid;
- päeva analüüs;
- sissekanded esitatud lühidalt ja tegevuste, mitte valdkondade põhiselt;
- puhkeaja jutt ja laul;
- vajadusel kirjalik individuaalne tagasiside lapsele; täidavad rühmaõpetajad või vajadusel abiõpetajad, aineõpetajad (muusika, liikumine, terviseõpetus);
- vajadusel regulaarne individuaalne tagasiside lapsele, mis on aluseks vanemaga suhtlemiseks ja sekkumise planeerimiseks.

4. LAPSE ARENGU HINDAMINE

Lapse arengu hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, lapsele vajaliku toe väljaselgitamiseks, arengu ja positiivse enesehinnangu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapse ja vanemaga.

Arengu hindamine on igapäevane osa õppe- ja kasvatusprotsessist. Hindamisel jälgivad ja analüüsivad õpetajad lapse arengut nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka õppe- ja kasvatustegevustes.

4.1 Lapse arengu hindamise etapid lasteaias

Lapse arengu hindamises osalevad rühmaõpetajad, muusika-, liikumis- ja terviseõpetuseõpetajad ning vajadusel tugispetsialistid (eripedagoog, logopeed vm).

Lapse arengu hindamine algab perega tutvumisest lapse lasteaeda tulles ning on järjepidev protsess kogu lapse lasteaia käimise aja vältel.

Arengu hindamise protsess hõlmab:

- info kogumine lapse ja pere kohta (perevestlused, lapse vaatlused rühmas);
- arengu hindamine ja eesmärkide seadmine vastavalt vanusele ja hetkeolukorrale (vaatlused, küsitlused, joonistusoskuse uuring, lapse täidetav arengulill koolieelikutele, arengumängud, toimub järjepidevalt igal õppeaastal);
- logopeedi ja eripedagoogi hindamised sügisel ja vajadusel õppeaasta jooksul;
- kirjalik kokkuvõte lapse arengust vähemalt üks kord õppeaastas (individuaalne arengu jälgimise kaart);
- vajadusel arenguestlused lapsevanematega (küsimustik lapsevanemale, arenguestluse protokoll);
- 6-7- aastaste laste koolivalmiduse hindamine sügisel ja kevadel (arengumäng, küsitlused, vestlused, koolivalmiduskaart).

4.2 Lapse arengu hindamise dokumenteerimine

Enamik lapse arengu hindamisel kasutatavaid dokumente on lapsevanemale nähtavad ja kättesaadavad infosüsteemis Eliis. Pärast koostamist avalikustatakse dokumendid lapsevanemale tutvumiseks ja kinnitamiseks.

Lapse arengu hindamise dokumendid:

- lapse igapäevategevuste kaardistamise küsimustik (täidab vanem enne perevestlust);
- perevestluse protokoll (täidab õpetaja Eliisis, kinnitavad lapsevanem ja õpetajad);
- lapse joonistusoskuse uuring (paberil);
- arengumängud 3-7- aastastele lastele (viib läbi õpetaja);
- lapse täidetav arengulill koolieelikutele (paberil);
- koolivalmiduskaart (täidavad kõik lapsega seotud õpetajad Eliisis, tugispetsialistid, kinnitavad lapsevanemad, õpetajad, direktor);
- individuaalse arengu jälgimise kaart (avatakse Eliisis kõigile lastele, täidavad lapsega seotud õpetajad);
- individuaalne arenduskava (avab õpetaja Eliisis tuge vajavale lapsele vastavalt vajadusele koostöös tugispetsialistide ja HEV-koordinaatoriga);
- arenguestluse protokoll (täidab õpetaja Eliisis, kinnitavad lapsevanem ja õpetajad);
- ümarlaua protokoll (täidab HEV-koordinaator Eliisis, kinnitavad kõik osalejad).

4.3 Arenguestluste läbi viimise põhimõtted ja korraldus

Vähemalt üks kord õppeaastas koostatakse lapse arengust kirjalik kokkuvõte, mis kantakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile (IAJK) Eliisis. Vajadusel ja kokkuleppel lapsevanemaga viib õpetaja läbi arenguestluse.

Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, mis avatakse Eliisis ning kantakse hariduse infosüsteemi (EHIS).

5. LAPSE ARENGU TOETAMINE

Lasteaed lähtub õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel kaasava hariduse põhimõttest, mille kohaselt osaleb laps õppe- ja kasvatustegevuses suurema osa ajast koos kõigi teiste lastega ja oma õpetaja juhendamisel. Kui lapsel ilmneb vajadus saada tuge, teavitab lasteaed sellest lapsevanemat.

Kui ilmneb lapse andekus, pakuvad õpetajad või teised spetsialistid talle lasteaias vajaduse korral lisajuhendamist.

Lapse toevajaduse hindamisel osalevad rühmaõpetajad, tugispetsialistid, HEV-koordinaator ning vajadusel lasteaiaväline nõustamiskomisjon (Rajaleidja).

Lasteaias aitavad tuge vajavaid lapsi toetada tugiisikud. Lasteaias töötab kolm tugiisikut, kes suunatakse rühmadesse vajaduspõhiselt. Esmajärjekorras pakutakse tuge rühmades, kus on lapsi, kellel on diagnoositud kõrvalabi vajadust põhjustav tervises seisund, tuvastatud puude raskusaste või kellele on Rajaleidja otsusega määratud tõhustatud või eritoe rakendamine.

5.1 Toe vajaduse hindamise etapid lasteaias:

Lapse toe vajaduse esmane märkaja on rühmaõpetaja, kes teavitab oma tähelepanekutest lapsevanemat.

Lapse toevajaduse hindamiseks ja sobiva toe rakendamiseks läbi viidavad tegevused:

- 1) rühma meeskonna vaatlused ja tähelepanekud rühmas kantakse Eliisi päevikusse kolme nädala jooksul sagedusega vähemalt üks kord nädalas;
- 2) eripedagoogi, logopeedi ja/või HEV-koordinaatori vaatlused rühmas;
- 3) tegevuskava lapse arengu toetamiseks rühmas kantakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile Eliisis;
- 4) vajadusel ja lapsevanema kirjaliku nõusoleku alusel hakkab tugispetsialist lapsega läbi viima individuaalseid arendustegevusi;
- 5) vajadusel korraldab lasteaed ümarlaua, kus osalevad rühmaõpetajad, lasteaiajuhtkond, lapsevanemad ja vajadusel teised spetsialistid;

- 6) vajadusel koostab õpetaja koostöös abiõpetajate, tugispetsialistide, HEV-koordinaatori ja lapsevanemaga lapsele individuaalse arenduskava, mille tulemuslikkus vaadatakse üle vähemalt üks kord õppeaastas;
- 7) kui kokku lepitud ja rakendatud tegevused ei anna kokku lepitud aja jooksul tulemusi, soovitab lasteaed lapsevanemal pöörduda koolivälise nõustamismeeskonna poole.

5.2 Lasteaias rakendatavad toe liigid

Lasteaias rakendatakse lapse arengu toetamiseks vajadusel üld- , tõhustatud või erituge.

Üldtugi kujutab endast õpetaja pakutavat individuaalset lisajuhendamist, tugispetsialisti teenust ja vajaduse korral õpet individuaalselt või alarühmas.

Tõhustatud tuge rakendatakse lapsele, kes oma arengu eripära tõttu vajab:

- 1) vähemalt üht tugispetsialisti teenust;
- 2) spetsiifilist õppe- ja kasvatustegevuse korraldust, keskkonda, metoodikat või spetsiifilisi vahendeid ning
- 3) individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni 12 lapsega rühmas.

Erituge rakendatakse lapsele, kes oma arengu eripära tõttu vajab:

- 1) mitut tugispetsialisti teenust;
- 2) mitmeid spetsiifilisi kohandusi õppetegevuses osalemiseks ning
- 3) pidevat individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni kuue lapsega rühmas.

Tõhustatud ja erituge rakendatakse koolivälise nõustamiskomisjoni (Rajaleidja) soovitusel ja lapsevanema nõusolekul.

5.3 Kohaliku omavalitsuse tugiteenuste korraldus

Kose vallas pakub tuge vajavatele lastele teenuseid Kose Sotsiaal- ja Hariduse Tugiteenuste keskus (Kose SHTK). Tugispetsialistide, õpetajate, lapsevanemate, Kose Sotsiaal- ja Hariduse Tugiteenuste Keskuse jt osapoolte koostööd lasteaiaga koordineerib lasteaia hariduslike erivajaduste koordinaator (HEV-koordinaator).

Kose Sotsiaal- ja Hariduse Tugiteenuste Keskuse spetsialistide poole on võimalus soovi korral otse pöörduda ka lapsevanemal.

Lasteaias töötavad Kose SHTK tugispetsialistid viivad lastega läbi hindamisi toevajaduse väljaselgitamiseks ning individuaalseid tegevusi lapse arengu toetamiseks. Vajadusel viivad nad rühmades läbi vaatlusi ning osalevad arenguveestlustel ja ümarlaudadel. Individuaalsed tegevused lapsega toimuvad lapsevanema kirjalikul nõusolekul.

6. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

Lasteaia töötajad ning lapsevanem teevad koostööd lapse arengu ja tervise toetamiseks. Koostöö põhineb vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel ning selle eesmärgiks on lapse heaolu ja eakohase arengu tagamine.

Lasteaed lähtub koostöö korraldamisel üldistest alushariduse alusväärtustest ning lasteaia kokkulepitud lasteaia põhiväärtustest.

6.1 Lapsevanematega koostöö tegemise vormid

Lasteaed on lapsevanema koostööpartner ning toetab ja nõustab vajadusel vanemat lapse arengu toetamise küsimustes.

Koostöö tegemise vormid on:

- uute lapsevanematega kohtumine enne õppeaasta algust (kevad/suve lõpp);
- perevestlused rühmaõpetajaga (enamasti õppeaasta alguses);
- infokiri uutele lastevanematele (enne lasteaia alustamist);
- hoolekogu töös osalemine (koosolekud õppeaasta jooksul);
- info vahetamine Eliisis;
- rühmakoosolekud vähemalt üks kord õppeaastas;
- rahulolu küsitlused lapsevanematele iga kolme aasta tagant (riikliku rahuloluküsitluse raames);
- arenguveestlused vastavalt vajadusele;
- kirjalik tagasiside lapse arengu kohta vähemalt üks kord õppeaastas (Eliisis);
- koolitused lapsevanematele;

- ühisürituste korraldamine ja nendel osalemine;
- vajadusel koostöös õpetajate, lapsevanemate ja tugispetsialistidega ümarlauad.

6.2 Infovahetus

Õpetaja ning vanem vahetavad regulaarselt informatsiooni lapse arengust, õppimisest ja tervisest ning vanem on kaasatud lapse arengut puudutavate otsuste tegemisse ja nende rakendamisse.

Lapsevanemal on lasteaiapäeva jooksul võimalik pöörduda rühmaõpetaja, tugispetsialistide või juhtkonna poole ning saada infot, tuge ja nõu lapse heaolu ja arengut puudutavates küsimustes.

Lapsevanematega info vahetamise võimalused:

- päevakirjeldused rühmapäevikus Eliisis;
- vestlused vanemaga hommikul ja/või õhtul;
- kirjalik info edastamine Eliisis;
- teated ja kuulutused rühma stendidel;
- info edastamine lasteaia Facebooki lehel;
- info edastamine lasteaia kodulehel (www.orula.ee);
- rühmakoosolek vähemalt üks kord õppeaastas;
- info vahendamine läbi rühma hoolekogu esindaja;
- arenguestlused ja/või kirjalik tagasiside lapse arengu kohta vähemalt üks kord õppeaastas;
- ümarlauad koostöös õpetajate, lapsevanema ja tugispetsialistidega.

6.3 Hoolekogu töö korraldus

Hoolekogu ülesanne on vanemate, lasteaia töötajate ja lasteaia pidaja koostöös suunata, planeerida ja jälgida õppe- ja kasvatustegevust ning luua selleks paremaid tingimusi. Lasteaia hoolekogu moodustavad rühmade lastevanemate esindajad, õpetajate esindaja ja lasteaia pidaja esindaja.

Õppeaasta alguses valitakse igast rühmast esindajad lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu esindaja suhtleb rühma lapsevanematega, et vahendada lasteaia infot, küsida lapsevanemate arvamust ja esindada oma rühma lapsevanemaid hoolekogu koosolekutel.

Hoolekogu koosolekud toimuvad vähemalt kord nelja kuu jooksul õppeaasta kestel.

7. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia õppekava on pidevalt arenev ja täienev dokument, mis on aluseks kogu õppe- ja kasvatustöö korraldusele.

Õppekava koostamisel ja arendamisel osalevad ja saavad teha ettepanekuid kõik lasteaia õpetajad, abiõpetajad ja lapsevanemad. Lasteaias on arendustegevuseks moodustatud arendusmeeskond, kuhu kuuluvad kõik õpetajad ja hoolekogu esindaja.

Õppekava muutmisel ja täiendamisel lähtutakse sisehindamise tulemustest. Muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga.

Õppekava täitmist analüüsitakse ning vajadusel viiakse sisse muudatused üks kord õppeaastas.

Õppekava koostamise ja muudatuste sisse viimise eest vastutab ja kinnitab käskkirjaga lasteaia direktor.

LISA 1

ÜLDOSKUSTE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED

MÄNGUOSKUSED

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

3-aastane laps:	6-7-aastane laps:
• suudab väikeses grupis mängule keskenduda • kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid • jälgendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut • sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut • kutsub kaaslast oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga • suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu • suudab järgida lihtsamaid mängureegleid	• suudab mängule keskenduda • kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid • rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi • näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust • algatab mängu ja arendab mängu sisu • täidab mängudes erinevaid rolle • suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele • järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada • tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

3-aastane laps:	6-7-aastane laps:
• tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meeltega • suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda • mõistab lihtsamat kõnet • valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara • väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses • suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele • oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid • oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada • suudab järgida lihtsat juhust • oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna	• suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda • saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi • suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust • esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada • oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada • saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna • kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades • kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks

SOTSIAALSED OSKUSED

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslasi, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoiimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

• 3-aastane laps: •	• 6-7-aastane laps:
• oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada • on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada • osaleb täiskasvanuga ühistegevustes • saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest • loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos • jagab mõnikord asju ka teistega • algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust • oskab väljendada oma vajadusi ja soove	• tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda • püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses • oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi • teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi • järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme • mõistab, et inimesed võivad olla erinevad • osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides • suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides

ENESEREGULATSIOONI OSKUSED

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel

3-aastane laps:	6-7-aastane laps:
- tuleb toime vanematest eemalolekuga - tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga - suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada - suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega - saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega - paneב pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale	- suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada - kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni - suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda - oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele - oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi - saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused

KUUE- KUNI SEITSMEAASTASE LAPSE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED

MINA JA KESKKOND

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid;
- 2) oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest;
- 3) oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 4) oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
- 5) oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi;
- 6) saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;
- 7) oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda;
- 8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- 9) oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist;
- 10) oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
- 11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
- 12) tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- 13) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
- 14) oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest;
- 15) oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega;
- 16) oskab liikluses ohutult käituda;

- 17) oskab kirjeldada, tervisliku ja mitmekesine toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel;
- 18) oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
- 19) oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
- 20) oskab selgitada raha otstarvet;
- 21) teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;
- 22) oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhtida lihtsamaid robotikaseadmeid.

KEEL JA KÕNE

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) oskab jutustada pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma ja teiste tegelaste tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 7) oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 8) tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu;
- 9) oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;

10) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane eesti keelt teise keelena kõnelev laps:

- 1) mõistab tuttavalt teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eesti keelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viiepega toetatud, ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires;
- 5) kasutab kõnes sobivaid eestikeelseid viisakusväljendeid;
- 6) suudab korrata võrdleva häälendamise abil ja vajadusel žesti või viiepega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu;
- 7) tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu;
- 8) oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- 9) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

MATEMAATIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust;
- 2) oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt;
- 3) oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;

- 4) oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , - , =;
- 5) oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi;
- 6) oskab järjestada kuni viiete esete suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- 7) oskab kasutada õigesti mõisteid eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem;
- 8) orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes – all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;
- 9) oskab määrata kellaaega täistundides;
- 10) oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses;
- 11) oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva;
- 12) teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- 14) tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
- 15) märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

KUNST

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
- 2) oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet;
- 3) kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
- 4) oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;
- 5) oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd;

- 6) vaatleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;
- 7) kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
- 8) oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

MUUSIKA

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi;
- 2) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 3) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 4) oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega;
- 5) oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule;
- 6) oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega;
- 7) oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

LIIKUMINE

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevalt nii, et liigutused on koordineeritud;
- 4) oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
- 5) suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;

- 6) oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;
- 7) oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
- 8) oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 9) oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;
- 10) oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu;
- 11) oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid. (Alushariduse riiklik õppekava, 2025)

LISA 2

Lapse üldoskuste ja valdkondade eeldatavad arengutulemused vanuseti (kõik vanused) (HTM alushariduse RÕK juhendmaterjal)

Mänguoskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Keskendub pikemaajaliselt enda valitud mängule.	Suudab mängule keskenduda.
Kasutab mänguasju tavapärasel moel (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus õpetaja antud või olemasolevaid vahendeid ning jälgendab lihtsaid tegevusi.	Kasutab mängus vahendeid iseseisvalt, asendades neid vajadusel muu sobivaga.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Rakendab mängudes fantaasiaelemente, sidudes isiklikke kogemusi.	Rakendab mängudes erinevatest allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid.	Rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi.
Soovib teiste algatatud mängus osaleda, võib vajada julgustust ja tuge.	Algatab lihtsamaid mänge (nt „teeme kooki”).	Algatab mänge ja toob neisse uusi ideid.	Näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust.

Algatab lihtsaid mänge (nt autosõit).	Algatab lihtsama sisuga lühiajalisi mänge.	Mängib üksi ja koos kaaslasega ning muudab mängu kulgu.	Algatab mänge ja arendab mängude sisu.
Mängib lihtsat rollimängu täiskasvanu toel.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Omandab mängudes rollidele iseloomuliku käitumise, tuginedes oma kogemusele.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Mängib mänge ja püüab teha koostööd eakaaslastega (paaris, väikeses grupis) täiskasvanu toel.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada.	Suudab mängudes ülesandeid ja rolle jaotada ning kokkuleppeid sõlmida.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
Osaleb reeglitega mängus koos täiskasvanuga (nt peitus) ja suudab oodata oma korda.	Järgib tuttava mängu reegleid koos kaaslastega, vajadusel täiskasvanu abiga.	Järgib mängureeglite täitmist enda ja teiste poolt.	Järgib mängu reegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Tunneb rõõmu koosmängust täiskasvanu toel.	Õpib oma tundeid võidu ja kaotuse korral väljendama, võib selleks vajada täiskasvanu tuge.	Väljendab oma tundeid võidu ja kaotuse korral ning mõistab, et mängus on võimalik veel proovida.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

Sotsiaalsete oskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Vestleb vabalt, loob ja hoiab sõprussuhteid.	Tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda.
Märkab täiskasvanu suunamisel teise lapse tundeid, reageerib lihtsatele emotsioonidele (rõõm, kurbus).	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Arvestab teiste tunnetega gruppidegevustes.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Töötab grupis ühise eesmärgi nimel, abistab vajadusel kaaslast.	Oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi.
Mõistab lihtsate olukordade sobivust täiskasvanu abil.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse ning leiab täiskasvanu suunamisel sobiva käitumisviisi.	Teeb ise valikuid käitumisviiside vahel ja õpib neid tagajärgedega seostama.	Teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi.

Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tuletab meelde ja püüab järgida rühma kokkuleppeid ning lihtsamaid viisakusreegleid, vajadusel täiskasvanu toel.	Järgib rühma reegleid ja üldtunnustatud viisakusreegleid.	Järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, kasv).	Teab, et inimestel võivad olla erinevad vajadused (sh toevajadused) ja kombed.	Räägib erinevustest avatud ja mõistval viisil.	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
Avaldab eelistust kahe valiku vahel.	Pakub ideid tegevuste osas.	Arutab valikuid ja otsustab koos kaaslastega.	Osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides.
Proovib uut tegevust täiskasvanu toel.	Tegutseb muutunud olukorras täiskasvanu juhiste toel.	Püüab uudsetes olukordades ise hakkama saada, vajadusel küsides täiskasvanu abi.	Suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

Eneseregulatsioonioskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt (nt nutt, kallistamine).	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	Suudab emotsioone kirjeldada – mis teeb kurvaks või õnnelikuks – ja õpib mõistma ka keerukamaid tundeid (nt uhkus, häbi jm).	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu toel mängudes ja igapäevategevustes.	Algatab mõningaid mängu ja tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Kavandab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatu enamasti lõpuni, kuid võib vajada täiskasvanu abi.	Kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni.
Järgib lihtsamaid juhiseid täiskasvanu suunamisel ja keskendub lühiajaliselt alustatud tegevusele.	Lahendab ülesandeid ja teeb koostööd kaaslastega, vajades täiskasvanu juhendamist.	Tegutseb iseseisvalt ja grupis eesmärgipäraselt, suutes keskenduda ja pingutada ülesannete täitmisel, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda.

Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest ning püüab neid täiskasvanu toel igapäevategevustes järgida.	Oskab tuttavas keskkonnas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.	Oskab avalikus ruumis (nt teater, kontsert, liiklus) sobivalt käituda ja lähtuda kokkulepitud reeglitest.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Õpib täiskasvanu toel vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel iseseisvalt kasutada lihtsamaid vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi.
Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise toimingutega (riietumine, söömine, tualeti kasutamine) ja tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja on omandanud enesekohased tööharjumused (isiklike asjade hoidmine, vahendite heaperemehelik kasutamine).	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

Tunnetus- ja õpioskuste eeldatavad tulemused vanuseti

3–4	4–5	5–6	6–7
Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse, vajadusel täiskasvanu toel.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda (15–20 min), viib alustatud tegevuse lõpule.	Suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda.
Saab aru lihtsatest ja tuttavatest lausetest ning reageerib kuuldule enamasti konkreetse tegevusega, täiskasvanu juhendamisel.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Reageerib sobivalt täiskasvanu juhiste ja osaleb lühikeses arutelus.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhist (nt „Palun pese käed”).	Täidab kaheosalist juhist, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed”), vajadusel täiskasvanu toel.	Täidab iseseisvalt lihtsamat kahe-kolmeosalist juhist, kui tegevused on seotud igapäevatoimingutega (nt „Palun pane riided selga, siis jalanõud	Suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhist või korraldust.

		jalga ja lõpuks mine mänguplatsile“).	
Väljendab täiskasvanu abil oma mõtteid lihtsate lausetega ja esitab küsimusi.	Väljendab oma mõtteid, kasutades lihtsamaid põhjendusi (nt „sest mulle ei meeldi“) ja küsimusi (nt „kuidas see töötab?“) ning arutleb igapäevaste teemade üle, vajadusel täiskasvanu suunamisel.	Esitab küsimusi, avaldab arvamust (nt „Ma arvan, et...“) ja arutleb lihtsate probleemide üle (nt mida teha, kui keegi on kurb).	Esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada.
Rühmitab täiskasvanu toel esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Oskab rühmitada esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste ning ühe ja sama eseme mitme erineva tunnuse järgi (nt pall on ümmargune, punane ja mängimiseks).	Oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada.
Kirjeldab täiskasvanu suunamisel üksteisele järgnevaid tegevusi, mis on seotud isikliku kogemusega (nt „vihma sadas, ei saanud õue minna“).	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada ning kirjeldab lihtsaid põhjus-tagajärg seoseid igapäevastes olukordades (nt „kuna sa jooksid, siis kukkusid“).	Suudab iseseisvalt loendada, võrrelda hulki ja oskab kirjeldada sündmuses ning nähtuses põhjus-tagajärg seoseid.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.

Tegutseb, uurib, katsetab enamasti kogemuspõhiselt ja matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi – lahendab lihtsamaid praktilisi probleeme (nt „eelmine kord see vahend sobis, proovin uuesti“), kuid võib vajada täiskasvanu suunamist.	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides ja oskab põhjendada oma valikuid ja otsuseid lühidalt (nt „ma tegin nii, sest eelmine kord see töötas“).	Kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades.
Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti katse-eksituse abil (nt proovib mitut erinevat eset, kuni üks sobib).	Valib vahendeid ja osaleb lihtsates praktilistes probleemilahendustes, kus saab proovida erinevaid vahendeid (nt ehitusklotsid, loovmaterjalid).	Valib tuttavate ülesannete puhul sobivaid vahendeid ja võtteid ning lahendab probleeme, tuginedes varasemale kogemusele.	Kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemilahenduseks.

Mina ja keskkond valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

	3-4	4-5	5-6	6-7
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime, vanuse ja soo (poiss, tüdruk) ning nimetab täiskasvanu abiga oma lemmiktegevuse.	Kirjeldab enda välimust ja ennast lihtsate omaduste kaudu (nt kiire, rõõmus, meeldib joonistada).	Kirjeldab oma iseloomu ja huve detailsemalt, oskab võrrelda end sõpradega.	Oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid.
Kehaosad ja privaatsus	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale ja kõrvadele ning nimetab nende kehaosade peamist otstarvet (nt kõrvadega kuulatakse).	Tunneb oma kehaosi, teab nende lihtsamaid ülesandeid ning mõistab, et mõned kehaosad on privaatsed ja kuuluvad ainult talle.	Kirjeldab kehaosi (sh erinevaid organeid) ja nende ülesandeid, kirjeldab poiste ja tüdrukute erinevusi, teab, millised kehaosad on privaatsed, ning oskab seista oma isiklike piiride eest.	Oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest.

Kodu, pere, peretraditsioonid	Räägib, kellega ta koos elab ja oskab kirjeldada pereliikmeid.	Kirjeldab, mida talle meeldib oma perega teha, toob näiteid kodust (nt kortermaja, eramaja) ja kommetest.	Kirjeldab oma pere kombeid, erinevaid ruume kodus ja nende otstarvet.	Oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Ametid	Nimetab igapäevaelust tuttavamaid ameteid (nt õpetaja, arst).	Nimetab mõningaid ameteid ja oskab kirjeldada, mida nad teevad.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid ja räägib, kelleks tahab suurena saada.	Oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid.
Eesti sümbolid ja kultuuritraditsioonid	Teab, et elab Eestis, kus räägitakse eesti keelt, tunneb ära Eesti lipu, rahvuslinnu ja -lille ning nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi) ja nimetab mõnda rahvuspüha/-tava (nt mardipäev, laulu- või tantsupidu).	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime ja nimetab mõningaid tuntud Eesti kultuuritegelasi ning kirjeldab tuntumaid rahvakombeid.	Oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi.
Erinevuste mõistmine	Märkab, et teised lapsed võivad käituda või välja näha erinevalt.	Toob võrdluses välja inimeste erinevusi (keel, toit, riietus) ja vajadusi.	Oskab selgitada inimeste erinevusi (nt kuidas inimesed erinevad keele, toidu või riietuse poolest) ja märgata	Saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja

			vajadusi ning kultuuritraditsioone.	kultuuritraditsioonid.
Turvalisus, abi kutsumine	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt nuga, käärid) ja räägib täiskasvanule, kui kardab või on saanud haiget.	Nimetab ohtlikke esemeid ja tegevusi (nt terariistad, mängimine ohtlikes kohtades) ja teab, et abi saamiseks tuleb pöörduda usaldusväärse täiskasvanu poole (nt politseinik, õpetaja), nimetab hädaabinumbrit 112.	Teab, kuidas turvaliselt käituda (nt ohtude ennetamine ja märkamine) ja kirjeldab, millal tuleb helistada hädaabinumbril ning millist infot helistades edastada.	Oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda.
Tervis ja keskkond	Teab, et värske õhk, liikumine ja tervislik toit on kasulikud ja oskab neid oma enesetundega seostada.	Nimetab tervist toetavaid tegevusi keskkonnas (nt värskes õhus viibimine, puhtas vees ujumine).	Teab, milline keskkond, tegevus või käitumine aitab tervist hoida ja milline kahjustab.	Oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida.

Hammaste tervis	Teab, et hambaid peab pesema ja nimetab hammaste hooldamise vahendeid.	Nimetab hammaste jaoks kasulikke ja kahjulikke toiduaineid ning oskab selgitada, miks ja kuidas tuleb hambaid pesta.	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).	Oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist.
Isiklik hügieen	Teeb hügieenitoiminguid (nt käte pesu, nuuskamine) täiskasvanu suunamisel ja vajadusel abiga.	Teab vajalikke hügieenitoiminguid ning teeb neid iseseisvalt täiskasvanu meeldetuletusel.	Selgitab hügieenitoimingute vajalikkust ja järgib igapäevaseid hügieeniharjumusi iseseisvalt.	Oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid.
Inimese mõju keskkonnale: loodushoid, säästev areng	Hoiab täiskasvanu juhendamisel lihtsate tegevuste kaudu keskkonda (nt sorteerib prügi).	Teab, miks on vaja loodust hoida ja osaleb keskkonnasäästlikes tegevustes.	Selgitab, millised tema teod võivad mõjutada keskkonda ja miks on oluline loodust hoida ning mis juhtub, kui seda mitte teha.	Märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt.
Kodukoha eripära ja loodus	Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kodukoha loodust ja tunneb	Nimetab konkreetseid looduselemente oma kodukohas (nt meie	Tunneb ja nimetab kodukoha loodusobjekte (nt Emajõgi, Munamägi), loomi, taimi ja	Tunneb oma kodukoha eripära ja

	jalutuskäigul ära tuttavaid kohti.	kodu lähedal on järv, seal on suured puud).	mõisteid (nt linn, küla, mets, park, meri).	oskab kirjeldada kodukoha loodust.
Looduse sõltuvus ajatsüklitest	Nimetab täiskasvanu juhendamisel ööpäeva osasid (hommik, lõuna, õhtu, öö) ja kirjeldab nendega seotud tegevusi ning tutvub erinevate aastaaegadega.	Eristab ja nimetab ööpäeva osasid ja aastaaegu, seostab neid mõne tüüpilise loodusnähtuse ja tegevusega (nt sügisel lehed langevad ja me riisume lehti).	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, aastaring.	Oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites.
Loodusnähtused	Nimetab erinevaid ilmastikunähtusi (nt sajab vihma, tuul puhub) ja mõningaid aastaajale omaseid tunnuseid täiskasvanu suunamisel.	Kirjeldab täiskasvanu toel aastaaegu seoses ilmastiku- ja loodusnähtustega.	Kirjeldab erinevaid ilmastikunähtusi ning oskab neid seostada aastaaegadega.	Oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaaegadest.
Ohud seoses keskkonnaga	Arutleb täiskasvanu juhendamisel ohtlike olukordade üle	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud nii loodus- kui	Oskab nimetada, mida tuleb teha ohutuse tagamiseks erinevates keskkondades.	Oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses

	looduskeskkonnas (nt ohud metsas, veekogudel).	tehiskeskkonnas (nt ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita).		keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega.
Liiklus	Nimetab liiklusvahendeid ja tunneb ära tuttavaid liiklusmärke (nt valgusfoor, ülekäigurada) ning selgitab täiskasvanu abiga nende tähendust.	Arutleb ohtude ja ohtlike olukordade üle tänaval ning teab mõningaid liiklusreegleid (nt sõiduteed ületades tuleb peatuda, vaadata, veenduda).	Selgitab käitumisreegleid tänaval ja teab, et liikluses tuleb olla tähelepanelik ja ettevaatlik ning käitub ohutult erinevates liiklusolukordades.	Oskab liikluses ohutult käituda.
Tervislik toitumine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks juur- ja puuviljad on kasulikud.	Nimetab, mis on tervisele kasulikud ja kahjulikud söögid ja joogid (sh vee tähtsus).	Teab ja oskab selgitada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.	Oskab kirjeldada, mida tähendab tervislik ja mitmekesine toitumine.
Tervise väärtustamine	Arutleb täiskasvanu abiga, miks on uni ja liikumine vajalik.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus).	Teab ja selgitab, miks uni, puhkus ja liikumine mõjutavad tervist.	Oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus

				on olulised tervise hoidmisel.
Kiusamisvaba käitumine	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, miks löömine, narrimine või halvasti ütlemine ei ole lubatud.	Mõistab täiskasvanu toel, et teiste inimeste suhtes tuleb olla salliv ja tunneb ära kiusamiskäitumise.	Teab, et vägivald ja kiusamine on vale, ning oskab ennetada, märgata ja vajadusel abistada.	Oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine.
Raha	Arutleb täiskasvanu juhendamisel, mis on raha ja milleks seda kasutatakse.	Teab, et täiskasvanud käivad tööl raha teenimiseks ja arutleb, et raha eest saab osta vajalikke asju (nt toit, riided) ning õpib mängudes raha kasutamist.	Selgitab raha kasutamise otstarvet – et see on mõeldud asjade ostmiseks, teenuste eest tasumiseks ja mõistab raha väärtust (nt seda peab koguma või säästma).	Oskab selgitada raha otstarvet.
Digiturvalisus	Nimetab täiskasvanu juhendamisel kodus ja lasteaias kasutatavaid digiseadmeid (nt arvuti, telefon) ja teab mõningaid	Arutleb täiskasvanu suunamisel digikäitumise reeglite üle (nt piiratud aeg ekraani vaatamiseks,	Teab, kuidas digitehnoloogiat eesmärgipäraselt kasutada (nt õppimiseks, joonistamiseks), nimetab mõningaid ohte digikeskkonnas (nt isikliku info	Teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada

	ohtusid nende kasutamisel.	võõrastele ei ütle oma nime).	jagamine, tundmatute linkide avamine).	ohtusid digikeskkonnas.
Digivahendite kasutamine	Kasutab koos täiskasvanuga lihtsamaid robotikaseadmeid ning oskab neid hoida.	Kasutab täiskasvanu juhendamisel digivahendeid, täidab lihtsaid ülesandeid (nt foto tegemine, äpi avamine) ja suudab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.	Oskab digivahendeid, sh robotikaseadmeid, kasutada konkreetse eesmärgiga, iseseisvalt, paaris või väikerühmas järgides kokkulepitud reegleid.	Oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhib lihtsamaid robotikaseadmeid.

Keele ja kõne valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas, nimetab üksikuid tähti ja tunneb kirjapildis ära oma nime.	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära ja nimetab tuttavamaid tähti.	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ning loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu.
	Matkib lugemist ja kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab üksikuid talle tuttavamaid tähti ja oma nime.	Oskab kirjutada enamikke joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu.	Oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.
Hääldamine	Hääldab õigesti enamikku emakeele häälikuid (v.a r-häälik) ja lihtsamatest häälikutest koosnevaid	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja 3–4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu.	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.	Oskab oma kõnes ning etteöeldud sõnade kordamisel hääldada

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
	konsonantühendeid (-nt, -lt, -mp jne).			õigesti kõiki emakeele häälikuid.
Sõnavara	Kasutab igapäevases suhtluses tuttavaid sõnu, sh liitsõnu ja moodustab kahe- kuni kolmesõnalisi lauseid.	Laiendab oma sõnavara (vastandsõnad, omadussõnad jne) ja kasutab seda lihtsates lausetes igapäevases suhtluses.	Kasutab keerukamaid lauseid, moodustab vajaduse korral sõnu uudsete objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt nuga õuna koorimiseks – õunanuga).	Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust ning suhtleb meelsasti eakaaslastega koostgevuses.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool situatsiooni, vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal ning esitab küsimusi (nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).	Püsib enda või teiste algatatud teemas, vajaduse korral kohaneb teemamuutustega.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.
	Jutustab täiskasvanu abiga pildiseeria järgi,	Jutustab täiskasvanu vähese abiga nähtust, tehtust ja möödunud	Jutustab pildi või kogemuse põhjal seotud	Oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse põhjal,

Alavaldkonnad	3–4	4–5	5–6	6–7
	öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.	sündmustest 3–5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval).	lausungitega, kasutades sidesõnu.	anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma tundeid.
	Reageerib täiskasvanu lihtsamatele juhistele.	Saab täiskasvanu abiga aru kuuldu ning oskab sellele sobivalt reageerida.	Saab aru kuuldu peamisest sisust, oskab sellele reageerida ja sobivalt vastata.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
	Püüab oma mõtteid ja soove väljendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil.	Suudab oma mõtteid väljendada lihtsate lausetega tuttavates olukordades.	Räägib oma kogemustest ja tähelepanekutest, väljendades oma mõtteid arusaadavalt.	Oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda.
	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid (sh koondlauseid).	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.	Kasutab kõnes põimlauseid ja lihtsamaid liitlauseid.	Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid.
	Loeb täiskasvanu abiga lihtsamaid liisusalme.	Loeb peast liisusalme/luuletusi.	Teab peast mõnda eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Eesti keelt teise keelena kõneleva lapse eeldatavad tulemused vanuseti

3-4	4-5	5-6	6-7
Saab aru tuttavatest eestikeelsetest sõnadest.	Saab aru lihtsamatest õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust.	Saab aru õpitud sõnadest ja väljenditest, mõistab nende tähendust ning kasutab neid igapäevasuhtluses eakaaslaste ja täiskasvanutega.	Mõistab tuttavaal teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet.
Kordab järele lihtsamaid igapäevaelus kasutatavaid sõnu ja lausungeid (nt mängin palli, panen riidesse).	Kordab järele õpitud sõnu ja lausungeid ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.	Saab aru õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnade tähendusest ja väljendab end lihtsamate keeleliste konstruktsioonide abil.	Tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes.
Õpib täiskasvanu suunamisel, vajadusel viibete, žestide abil aru saama lihtsatest korraldustest, mis on igapäevategevustega seotud (nt hakkame sööma, läheme õue).	Saab aru täiskasvanu toel (viiped, žestid) ja reageerib lihtsatele korraldustele.	Mõistab eesti keelse korralduse sisu ja reageerib sellele vastavalt. Vajadusel toetatakse lapse mõistmist žesti või viipega.	Saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud ja toimib vastavalt.

Õpib aru saama igapäevategevustega seotud küsimustest täiskasvanu toel.	Saab aru igapäevategevusega seotud küsimustest ning püüab täiskasvanu toel omandatud sõnavara piires neile vastata.	Saab aru lihtsast küsimustest ning proovib neile iseseisvalt vastata, kasutades lihtsamaid grammatilisi konstruktsioone.	Saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires.
Saab aru üksikutest viisakusväljenditest (tere, palun, aitäh).	Kasutab täiskasvanu suunamisel üksikuid viisakusväljendeid.	Kasutab õpitud viisakusväljendeid, vajadusel täiskasvanu meeldetuletamisel.	Kasutab kõnes sobivaid viisakusväljendeid.
Proovib hääldada täiskasvanu abiga üksikuid lihtsamaid sõnu.	Hääldab täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu.	Kordab täiskasvanu juhendamisel võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viiepega toetatud lihtsamaid, erineva häälikupikkusega sõnu.	Suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viiepega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu.
Tunneb täiskasvanu rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas ja tutvub eesti tähtedega (nt klotsidel, õppemängudes, „räakivatel seintel”).	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites), häälib täiskasvanu abiga lihtsamaid sõnu ning tunneb ära	Määrab hääliku asukoha (alguses, keskel, lõpus) häälikuühendita sõnas, teab enamikku tähti ja loeb üksikuid sõnu.	Tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu.

	üksikuid tähti ja kirjapildis oma nime.		
Matkib üksikute eestikeelsete tähtede kirjutamist erinevatel viisidel või vahenditega.	Kirjutab täiskasvanu toel üksikuid talle tuttavaid eestikeelseid tähti.	Kirjutab enamikku joonistähti ja täiskasvanu juhendamisel üksikuid tuttavaid sõnu, sh oma nime.	Oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega.
Õpib täiskasvanu suunamisel üksikuid lihtsamaid eestikeelseid laule ja liisusalme koos liigutustega.	Kordab täiskasvanule järgi lihtsamaid eestikeelseid laule või luuletusi.	Teab peast mõnda tuttavamat eestikeelset laulu või luuletust.	Teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

Matemaatika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Hulga mõiste ja võrdlemine	Otsustab, kas ese kuulub või ei kuulu moodustatud hulka.	Rühmitab esemeid kahe erineva tunnuse järgi (nt värv ja kuju).	Rühmitab ja nimetab hulga erinevaid ja ühiseid tunnuseid.	Oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust.
	Moodustab sarnaste tunnuste alusel paarid ja võrdleb neid.	Võrdleb esemete hulki ning otsustab, mida on rohkem, vähem või võrdselt.	Võrdleb hulki kasutades mõisteid ja tutvub märkidega rohkem kui (>), vähem kui (<) ja võrdselt (=).	Oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem</i> , <i>vähem</i> , <i>võrdselt</i> .
Loendamine, numbrite tundmine ja arvutamine	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.	Tutvub arvude ja numbrimärkidega 10ni ja kirjutab neid näidise järgi.	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni, tunneb ja kirjutab numbrimärke ning nimetab antud arvule	Oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
			eelnevat/järgnevat arvu.	numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
	Mängib koos täiskasvanuga mängu, mis toetavad liitmisest ja lahutamisest aru saamist läbi praktilise kogemuse (nt klotsidest torni ehitamine, poemäng).	Saab aru, et pärast juurde lisamist on esemeid rohkem ja pärast äravõtmist vähem.	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab ning võtab ühest hulgast esemeid ära ja lahutab.	Oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , – , =.
	Kuulab täiskasvanu matemaatilist jutukest, mis on illustreeritud näitlike vahenditega ja püüab sellest aru saada.	Koostab koos täiskasvanuga lihtsa matemaatilise jutu kahest hulgast.	Koostab lühikese matemaatilise jutukese kahe hulga kohta (nt „Mul oli 3 õuna, andsin 1 ära“).	Oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Suurused ja mõõtmine, ühikud	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem – väiksem), pikkuse (pikem – lühem), laiuse (laiem – kitsam) järgi ning kasutab lihtsamaid mõisteid.	Võrdleb ja järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi ning kasutab vastavaid mõisteid.	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi, leiab vaadeldavast objektist silma järgi suurema - väiksema - sama suure ning kontrollib objekte kõrvutades.	Oskab järjestada kuni viite eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).
	Tunneb igapäevaelus ära münte ja rahatähti ning kasutab neid mängudes.	Teab, et rahaga saab asju osta ja mõisteid „sent” ja „euro” ning kasutab võrdlemisel mõisteid „kergem” ja „raskem”.	Seob rahasumma kogustega, oskab lihtsamat summat kokku arvutada (nt poemäng) ning tutvub mõõtühikutega (meeter, liiter, kilogramm) ja nende kasutamisevõimalustega.	Teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
	Tunneb mängus mõõtmise teel ära erineva pikkusega	Mõõdab täiskasvanu toel esemete pikkust nööri või muu vahendiga.	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (nt pulk,	Oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	esemed (nt pikk, lühike).		samm) ja võrdleb tulemusi.	möötühikuga (samm, pulk, nõör vms).
Geomeetrilised kujundid ja mustrid	Eristab ringi, kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid lähiümbrusest.	Nimetab ja leiab tasapinnalisi kujundeid (ring, kolmnurk, nelinurk), kirjeldab erinevate nelinurkade (ruudu ja ristküliku) sarnasusi ja erinevusi.	Tutvub ruumiliste kujunditega kera ja kuup ja märkab sarnasusi ja erinevusi tasapinnaliste kujunditega (ring, nelinurk).	Tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada.
	Jätkab õpetaja antud mustrit (nt punane-sinine-punane nupp).	Loob ja jätkab mustreid erinevate vahenditega (nt looduslikud materjalid, värvilised esemed).	Loob ja jätkab mustreid, rütme ning märkab neid ümbritsevas keskkonnas (nt põrandaplaadid on kollane-roheline-kollane-roheline, jalajäljed lumel).	Märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Orienteerumine ajas	Kasutab täiskasvanu toel mõisteid: <i>täna, homme, eile</i> .	Kasutab tuttavates olukordades mõisteid: <i>täna, eile, homme, praegu, enne</i> .	Teab, kasutab ja eristab mõisteid: <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .	Oskab kasutada õigesti mõisteid <i>eile, täna, homme, enne, praegu, varem – hiljem, noorem – vanem</i> .
	Kordab täiskasvanu järgi nädalapäevade nimetusi ja leiab aastaaegadele iseloomulikke tunnuseid (nt piltidel, vestluses vm).	Nimetab täiskasvanu toel ja kirjeldab erinevaid aastaaegu, nädalapäevi õiges järjestuses ning tutvub kuude nimetustega.	Teab aastaaegade ja nädalapäevade järjestust ning seostab kuid aastaaegadega.	Oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaaegu õiges järjestuses.
	Kirjeldab aastaaega, millal on tema sünnipäev (nt siis, kui lumi on maas; siis, kui puude lehed	Teab, millisel aastaajal on tema sünnipäev ja täiskasvanu toel nimetab oma sünnikuud.	Nimetab oma sünnipäeva ja kuud, kasutades vajadusel abivahendeid (nt sünnipäevapuu, kalender).	Oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	lähevad kollaseks).			
	Märkab täiskasvanu toel kella liikumist, seostab teatud tegevusi kindla kellaajaga.	Mõistab täiskasvanu toel, et kella suur seier (üleval) näitab täistundi ja tuvastab täistunni kellaaja analoogkellal.	Tuvastab kellal täistundi (analoog- ja digitaalkellal) ja nimetab seda õigesti.	Oskab määrata kellaaega täistundides.
Orienteerumine ruumis, õuealal ja paberil	Kasutab täiskasvanu toel lihtsaid ruumilisi mõisteid: peal, all, ees, taga igapäevastes mängudes ja tegevustes.	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (nt seisan sõbra taga, olen laua ees), ning täiskasvanu toel vasakut ja paremat poolt.	Määrab eseme (nt robotika vahendi) asukohta teise eseme suhtes ruumis, õuealal (nt GPS kunst) ja paberil kasutades mõisteid all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.	Orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes- all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal.

Muusika valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
Laulmine ja muusika kuulamine	Huvitub laululistest tegevustest (plaksutab, teeb kaasa kokkulepitud liigutusi), laulab täiskasvanuga kaasa üksikuid fraase ja laululõike.	Laulab peast lihtsamaid õpitud laule rühmaga samas tempos.	Laulab teistega koos ja samas tempos õpitud eakohaseid laule, kasutades loomulikku häält.	Oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi.
	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast ja reageerib muusikale emotsionaalselt (nt plaksutab, kõigutab keha).	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud eristuvaid meeleolusid liigutuste ja liikumisega, tunneb kuulmise järgi ära õpitud laulu.	Teab muusikalisi põhimõisteid: aeglane – kiire, kõrge – madal, vali – vaikne, rõõmus – kurb ja oskab nende kaudu kuulatud muusikat iseloomustada.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.
	Tunneb ära ja imiteerib looma- ja linnuhääli.	Eristab kõla järgi õpitud pille (nt kõlapulgad,	Eristab muusikat kuulates enamlevinud pille (nt klaver, viiul, flööt).	Eristab õpitud pille tämbri ja kõla järgi.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
		tamburiin, marakas).		
Pillimäng	Mängib kehapillil (plaksud, patsud) ja lihtsamatel pillidel (nt marakas, rütmimuna, kelluke) täiskasvanuga kaasa, eristades kiiret ja aeglast rütmi.	Mängib rütmipille (nt kõlapulgad, tamburiin, kuljused) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.	Mängib õpitud pillidel rütmisaateid lasteriimidele ja -lauludele õige hoiu ja mänguvõtetega, ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.	Oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Liigub koos täiskasvanuga, reageerides muusika eristuvatele vormiosadele (jooks, kõnd, seisak).	Juhindub muusika meeleolust ja rütmist ning püüab liikumisel nendega arvestada.	Arvestab liikumisel muusika meetrumiga, muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register).	Oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule.

Alavaldkond	3–4	4–5	5–6	6–7
	Sooritab lihtsaid tantsuliigutusi (keerutus kohapeal, poolkükk, kand- ja varvasastak, rõhksamm, liigutused ülakeha ja kätega) täiskasvanu ettenäitamisel.	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (liikumised ringis, kolonnis, paarilisega keerutamine), osaleb laulumängudes.	Esitab õpitud tantse, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt hüpaksamm, liikumised paarilisega).	Oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega.
	Juhindub oma liikumise valikul muusika iseloomust ja täiskasvanu ettenäitamisest.	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.	Imiteerib ja katsetab loovaid liikumisi, kasutades erinevaid vahendeid ja arvestades muusika meeleoluga.	Oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

Liikumise valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3-4	4-5	5-6	6-7
Suudab keskenduda tuttavale ja huvipakkuvale kehalisele tegevusele täiskasvanu suunamisel.	Suudab keskenduda ja sooritada uudseid kehalisi tegevusi täiskasvanu suunamisel.	Suudab lühiajaliselt pingutada ja keskenduda kehalisele tegevusele ning seda lõpule viia.	Suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele.
Tunneb liikumisel ja mängimisel mõningaid ohutusreegleid, kuid vajab täiskasvanu suunamist ja positiivset eeskujut.	Tunneb ja osaliselt järgib liikumisel ja mängimisel reegleid, kuid vajab veel juhendamist ja tuge.	Liikumistegevuses ja mängimisel järgib ohutus- ja mängureegleid, suudab juba teha arukamaid valikuid mänguks ja liikumiseks.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpitud harjutustes ja mängudes (põhiliikumisoskused alles arenevad ja kujunevad).	Sooritab põhiliikumisi sujuvalt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi sihipäraselt aktiivses tegevuses ja mängudes.	Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud.
Teeb tasakaalu, painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi ja tegevusi.	Suudab sooritada tasakaalu, painduvust ja osavust	Suudab täpsemalt juhtida liigutusi ja kombineerida	Oskab sooritada osavust,

	arendavaid harjutusi ja tegevusi.	erinevaid liikumiselemente, sooritada kestvamaid tegevusi, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.	vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi.
Suudab kõndida lühikest maad (nt 2-3m) kitsal rajal, seista ühel jalal mõned sekundid.	Suudab säilitada tasakaalu lühikest aega paigal olles ning liikuda piiratud pinnal ja liikumise ajal hoida kehaasendit (k.a kelgutamisel, suusatamisel, tõukerattaga sõitmisel vm).	Suudab seista ühel jalal ja oskab sooritada lihtsaid tasakaaluasendeid; suudab kõndida kitsal rajal enesekindlalt ja sujuvalt. Suudab hoida tasakaalu vahendil liikudes (nt kelgul, suuskadel, tõuke- või jalgrattal).	Suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse ja ettenäitamise järgi.	Sooritab harjutusi õpetaja sõnalise seletuse järgi ja püüab ise lihtsaid liigutusi või harjutusi ette näidata.	Sooritab harjutusi õpetaja selgituste järgi ja julgeb ka kaaslastele liigutusi ja harjutusi ette näidata.	Oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata.
Teeb lihtsaid liigutusi muusika järgi.	Teeb lihtsaid rütmilisi liikumisi (nt plaks-plaks-hüpe).	Tunneb ja järgib lihtsat rütmi (nt korduvad mustrid, tempovahetus), kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.	Oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi.

Reageerib lihtsatele rütmidele ja liikumisjuhistele (nt muusika järgi liikuma jääda või liikuda aeglasemalt/kiiremini).	Jälgendab liikumisega erinevaid rütme, lihtsa muusika või plaksutuse saatel (nt kõnnib ühtlases tempos, kui kuuleb plaksutust) ja muudab liikumisviisi rütmimuutusel.	Eristab aeglast ja kiiret rütmi ning kohandab oma liikumist vastavalt.	Oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) loovalt ja katsetades, mitte veel sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid (näiteks pallid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne) juba sihipärasemalt (nt viskab palli soovitud suunas, suudab rõngast keerutada).	Kasutab vahendeid iseseisvalt, mitmekesisemalt ja loovalt (nt suudab visata palli sihtmärki, veeretada ja keerutada rõngast, kelgutada turvaliselt).	Oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid (näiteks pallid, lindid, rätikud, rõngad, reketid, suusad, kelgud jne).
Mängib täiskasvanu juhendamisel, lihtsaid mänge, kus on liikumist ja vähem kindlaid reegleid.	Mängib lihtsamaid liikumismänge, kus on 1–2 reeglit. Sportlike elemente (nt viskamine, hüppamine, jooksmine) rakendab mängus sihipärasemalt.	Mängib mänge, kus on rohkem reegleid ja koostööd (nt liikumis- ja sportlike elementidega mängud meeskondades).	Oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mänge.

Nimetab täiskasvanu suunamisel mõningaid igapäevaseid liikumisi (nt jooksmine, hüppamine, ronimine), eriti neid, mida ise sageli teeb.	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisi (nt rattasõit, jooksmine, tantsimine) ja lihtsamaid spordialasid, mida on näinud või ise teinud (nt jalgpall, tantsimine vm).	Nimetab erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi (nt jalgrattaga sõitmine, kelgutamine vm) ja mitmeid spordialasid nimepidi, eriti neid, mida on ise proovinud või mida peres harrastatakse.	Oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.
--	--	--	--

Kunsti valdkonna eeldatavad tulemused vanuseti

3-4	4-5	5-6	6-7
Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest üksikuid detaile ja objekte ning kujutab neid lihtsustatult.	Leiab täiskasvanu juhendamisel lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning püüab neid omavahel seostada ja kujutada.	Leiab lähimast ümbrusest detaile ja objekte ning kujutab neid vabalt ja isikupäraselt.	Oskab leida ümbritsevat vaadeldes detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil.
Kasutab lihtsaid kunstivahendeid (nt värvipliats, pintsel, savi).	Katsetab täiskasvanu juhendamisel erinevaid kunstmaterjale ja väljendab ennast kunstitöö kaudu.	Oskab täiskasvanu juhendamisel mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.	Oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutluspilte.
Kasutab etteantud vahendeid täiskasvanu suunamisel.	Teab, kuidas erinevaid vahendeid ohutult ja sihipäraselt kasutada.	Valib sobivad vahendid ning kasutab neid ohutult ja sihipäraselt.	Kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt.

Kirjeldab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööd lühidalt ja nimetab kujutatud objekte.	Jutustab täiskasvanu suunamisel oma kunstitööst ja õpib väljendama oma arvamust kaaslaste kunstitööde kohta.	Kirjeldab oma töö protsessi, selgitab valikuid ning avaldab teiste tööde suhtes heatahtlikult arvamust.	Oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle.
Kaunistab eseme täiskasvanu valitud vahendite (nt šabloon, tempel vm) ja juhendamise abil.	Kavandab ja kaunistab eseme täiskasvanu suunamisel.	Kavandab, valib vahendid ja kaunistab eseme iseseisvalt.	Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.
Teeb täiskasvanu juhendamisel kaaslastega ühistööd.	Jagab töövahendeid kaaslastega ja osaleb ühises kunstitöös.	Teeb iseseisvalt tööd rühmas, järgides kaaslastega ühises kunstitöös kokkuleppeid.	Oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd.
Räägib täiskasvanu suunamisel kunstitööst.	Vaatleb kunstitöid ja jutustab teosest täiskasvanu suunamisel.	Arutleb nii enda kui ka teiste kunstitööde üle, suhtudes kaaslaste töödesse heasoovlikult.	Vaatleb kunstiteoseid ja oskab vestelda.
Kaunistab täiskasvanu abiga rühmaruumi.	Valib täiskasvanu suunamisel kaunistuse tegemiseks vahendid ja paigutab need rühmaruumi.	Oskab iseseisvalt kavandada ja valida kunstivahendid õpi- ja	Kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel.

		kasvukeskkonna kujundamiseks.	
Tunneb ära tuttavad digiseadmed, kasutab neid koos täiskasvanuga.	Pildistab või filmib täiskasvanu juhendamisel.	Oskab kasutada digiseadmeid iseseisvalt, tehes pilti, videot või salvestades heli.	Loob digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).